

Miquel Siguan
Professor Emèrit de la Universitat de Barcelona
President del Comitè Assessor de Linguapax

Conferència pronunciada el 20 de febrer de 2006. Aula Magna de la UB

Els començaments de Linguapax

Se m'ha demanat que en nom de la direcció de Linguapax us doni la benvinguda a Barcelona i a aquesta reunió. I he pensat que la millor manera d'expressar aquesta benvinguda era recordar els moments inicials de Linguapax, moments als que jo vaig estar íntimament associat.

L'any 1987, del 26 al 30 de gener, la UNESCO va organitzar a la Universitat de Kíev, una reunió internacional amb el tema "Teaching foreign languages for peace and understanding". El promotor de la reunió era el Prof. Víctor Koptilof, responsable en aquell temps a la UNESCO per les qüestions de llengua, i els participants érem experts nomenats per la UNESCO als que s'afegien representants de la Federació Internacional de Professors de Llengües Estrangeres i del Buró per les Llengües Menys Utilitzades (EBLUL). La reunió tenia lloc a la Universitat de Kíev, capital d'Ucraïna que en aquell temps formava part de la URSS, gràcies a l'interès que pel tema sentia el professor Oleg Semenetz, degà de la Facultat de Lletres, i també, per dir-ho tot, al fet de què Koptilov era antic professor d'aquella Facultat. Com a detall anecdòtic, afegiré que a Kíev, per aquells dies feia molt fred (el primer dia al sortir de l'hotel el termòmetre marcava 18 graus sota zero) i també que aquell mateix dia vàrem sentir per la ràdio, amb gran sorpresa de tots, l'anunci que va fer Gorbachov del començament de la *perestroika*.

La idea bàsica del seminari de Kíev, explícita ja en el seu títol, era que l'ensenyament de llengües estrangeres portava als alumnes a perspectives més amples sobre el món, que trencava els egocentrismes nacionals i així contribuïa a l'entesa i la solidaritat internacional. En la sessió final els organitzadors em varen encarregar de formular les conclusions i les resolucions que es podien deduir de les intervencions al llarg del seminari. Recolzant-me descaradament en la ponència que jo havia presentat, vaig insistir en què l'objectiu buscat no s'aconseguia senzillament pel fet d'ensenyar llengües estrangeres sinó que depenia de l'esperit i la finalitat amb què s'ensenyaven, que no es tractava d'afegir a la visió etnocèntrica lligada a una llengua la visió igualment etnocèntrica lligada a una altra llengua sinó que els professors de llengua estrangera havien de considerar que la seva tasca era d'obrir els ulls dels alumnes a la diversitat lingüística i cultural del món i al fet de que les llengües son eines de comunicació que s'han de posar en primer lloc al servei de la comprensió i de la solidaritat. Posar l'accent en el que tenen en comú més que no en allò que les diferencia i insistir en la importància de la traducció.

La declaració final va ser acollida amb satisfacció a la seu de la UNESCO, i Linguapax es va convertir en un programa patrocinat per l'Organització sobretot quan, poc després, Federico Mayor va assumir la Direcció General de l'Organització. Desgraciadament, la UNESCO arrossegava ja una crisi econòmica que impossibilitava dedicar fons a nous programes i també i

sobretot que des de feia anys la UNESCO era molt recelosa a prendre iniciatives en relació amb les llengües perquè els Estats són extremadament gelosos i susceptibles en aquest tema. De manera que, des del començament, Linguapax sols podia comptar amb l'entusiasme dels que l'havíem iniciat.

L'any següent 1988 aprofitant que cada any organitzàvem a Sitges un Seminari sobre "Llengües i educació" vam dedicar el Seminari a Linguapax. El seminari tingué lloc a Sitges del 19 al 22 d'octubre i el darrer dia s'hi va constituir formalment un Comitè que havia de seguir la iniciativa. Entre els membres el mateix Koptilov i el degà de Kíev Semenetz, Marcel de Greve, President de AIMAV i el professor Raasch de Saarbrücken que es va comprometre a organitzar a la Universitat del Saarland un nou Seminari. Posteriorment el text de les intervencions al Seminari de Sitges es va publicar en un volum: "Las lenguas y la educación para la paz", Horsori, Barcelona, 1990.

L'any 1989 es va celebrar a Venècia del 6 al 9 d'octubre una reunió del Comitè Internacional i l'any 1990 el Seminari de Saarbrücken. Aquest seminari que es va titular Linguapax III va tenir lloc a la Universitat del Saarland. Tant el text de les intervencions com la resolució final es van publicar en un volum: Albert Raasch (ed.) Peace through language teaching / La paix par l'enseignement des langues / Frieden durch Fremdsprachenunterricht. Saarbrücken, 1991.

La resolució final dirigida a la UNESCO i als governs dels Estats membres insisteix en la idea de promoure la pau utilitzant l'ensenyament de les llengües i sobre les maneres d'orientar el seu ensenyament en funció d'aquest objectiu.

En el volum publicat es pot veure la relació dels assistents a la reunió. Entre ells hi ha Classen-Bauer, (Luneburg, Alemanya), Marcel de Greve (Brussel·les), Freudenstein (Marburg, Alemanya), Irina Khaleeva (Moscou) Brigitte Kruh (Postdam), Irmela Neu (Bonn), Albert Raasch (Saarbrücken), Oleg Semenets (Kíev, URSS), György Szépe (Budapest) Elisabetta Zuanelli (Venècia), Victor Koptilov (UNESCO).

La manca d'una base estable feia molt difícil la continuïtat del programa i fou aleshores que el Centre UNESCO de Catalunya i el seu màxim responsable Fèlix Martí van decidir assumir aquesta continuïtat. Amb aquesta base, Linguapax ha ampliat els seus objectius i ha assumit compromisos per mantenir la pluralitat lingüística a nivell mundial i per la defensa de les llengües amenaçades. Un bon exemple d'aquest esforç el constitueix la reunió internacional que va tenir lloc aquí a Barcelona en el marc del Fòrum Universal de les Cultures al maig del 2004 amb el tema "La diversitat lingüística, la sostenibilitat i la pau". I un bon exemple es també la tasca portada a cap per la constitució d'una xarxa mundial de la que la vostra presència aquí en dóna testimoni.

I així acabo. Linguapax te ja una història relativament llarga amb canvis importants però els objectius últims es mantenen. La diversitat lingüística no es un obstacle que cal eliminar per facilitar la comprensió entre els

pobles sinó, ben al revés, és una riquesa que cal mantenir i la única manera de mantenir-la és augmentant el coneixement mutu. I aquest objectiu té aspectes polítics i jurídics però en aquest projecte els ensenyants de llengües ocupen la primera línia.